

(15.—17. X.). Sté výročie smrti tohto povestného hudobníka poklasickej éry, rodáka bratislavského, malo sa veľkolepe osláviť, ale napokon museli sme sa uspokojiť drobnými slávnosťami, usporiadanými viacmenej z dobrej vôle nadšencov, ktorí pri nich účinkovali, a z vecného nadšenia Hummelovho životopiscu, bratislavského novinára Karla Benyovského, ktorý vlastne na svoje

riziko všetko pripravil. Slávnosti sa usporiadali tak, že sa o nich v Bratislave ani nevedelo. Preto sa treba spokojiť u nás nateraz radšej s drobnou prácou, ale umelecky hodnotnou, ktorá sa stane zárukou sľubných výsledkov do budúcnosti a ktorá zabezpečuje, že prinesie výsledky také, ktoré by zniesly prísne kritériá umelecké.

Zd. Bokeszová.

KNIHY A ČASOPISY

JURAJ ČEČETKA: PEDAGOGIKA A ADLEROVSKÁ INDIVIDUÁLNA PSYCHOLOGIA. Spisy filozof. fakulty univerzity Komenského, č. XXII. Bratislava 1936. Str. 153. Po 42 koruny.

Obsahom knihy je individuálna psychologia Alfreda Adlera, ktorej učenie o menejcennosti a snahe po moci je už dosť známe aj v širších čitateľských vrstvách. Hodne sa pracuje jej metodami po celom svete a aj u nás už vyšlo o nej niekoľko prác. Otázka individuálnej psychologie je preto celkom aktuálna, a tak hneď na začiatku môžeme vyzdvihnúť kladnú stránku autorovej práce, že ňou pristupuje na posúdenie a riadne hodnotenie psychologického a pedagogického smeru, ktorý nielen že patrí prítomnosti, ale zdá sa, ako by v prítomnosti ešte viac mohutnel.

Svoj posudok začína autor už tým, že správne charakterizuje individuálnu psychologiu so stanoviska všeobecnej psychologie a filozofie. Jej vznik označuje za výstrelok subjektívizujúceho smeru v psychologii, ktorý proti objektívizujúcej experimentálnej, a tým akosi suchej psychologii Wundtovej berie si za cieľ vniknúť do hĺbky duševného života človeka, postihnúť ho v najhlbšom jeho vnútri a na základe toho vysvetliť jednotlivé duševné zjavy a prejavy individua. Korene individuál-

nej psychologie ďalej siahajú aj do idealistických smerov filozofických, medzi ktorými predovšetkým Vaihingerova a Nietzscheho filozofia a do istej miery aj personalizmus W. Sterna vykonaly svoju úlohu.

V ďalšom autor rozoberá adlerovské nauky bod za bodom, podľa základných jej pilierov. Prvým takým pilierom je spoločenský cit, ktorý sa tu podrobuje veľmi dôkladnej kritike. Nemôžeme tu autora sledovať v jeho práci krok za krokom, ale postačí nám, keď aspoň v krátkosti prejdeme jeho výsledné postrehy. Nech už chápeme výklad citu spoločenského v ktoromkoľvek podaní, neobstojí. Jednak preto, že nevyplýva ani zo samej spoločnosti, lebo podkladom aktov spolčovania a spoločnosti nie je len akýsi cit sympatie, ktorý by zodpovedal približne ich poňatiu spoločenského citu. Neobstojí ani s psychologického stanoviska, lebo spoločenský cit nevedeli určiť ako cit v smysle psychologickom. Práve tak ani pocit menejcennosti a z neho plynúca snaha po moci neobstojí, a na čiste špekulatívny ráz tejto koncepcie autor poukazuje slovami: „Predpokladá sa, že sa človek cíti byť dolu, lebo sa usiluje dostať sa hore, a na to, že sa chce dostať hore, a nie inam, usudzuje sa z toho, že sa cíti byť dolu“. (Str. 81.) Náležitej kritike na viacerých miestach po-

drobuje sa i základná téza individuálnej psychológie, že totiž vrodené vlastnosti človeka nerozhodujú, ale jedine to, ako ďaleko sa jednotliviec svojou snahou po moci dostal v svojom vývine. Celá séria faktov každodennej skúsenosti a aj vedeckých výskumov svedčí proti tomuto tvrdeniu.

Podivný charakter Adlerovej náuky ukazuje sa i na jej náhľade na rodinu a na význam rodiny pre duševný vývin dieťaťa. Podľa Adlera je rodina zriadením čiste mocenským, v ktorom deti majú cit menejcennosti v porovnaní s rodičmi, chcú sa im preto vyrovnáť a odobrať im ich moc. Podobne i medzi súrodencami toho istého i odlišného pohlavia jestvuje pretekание a rivalita. Tak Adler nachádza v rodinnom zriadení oveľa viac zlého ako dobrého a najradšej by preto výchovu detí sveril spoločnosti a jej inštitúciám, ako na pr. školám, ústavom a pod. Lenže podľa Adlera, keďže každé dieťa je, čo sa jeho schopností týka, rovnaké, nie je prípustná diferenciácia žiakov a ani nie špeciálne školy, na pr. pre slabomyseľných, mrzáčkov, lebo zvláštnou výchovou sa v nich iba zosilňuje cit menejcennosti. Celkom správne zisťuje autor, že výčitky, adresované rodine, možno rozšíriť i na školu a na každú spoločenskú jednotku a že ani školská výchova veľa neukáže, ak s ňou nepracuje ruka v ruke aj výchova rodinná.

Ako ani ináč nemôže byť, celkový posudok adlerovskej náuky so stanoviska pedagogiky sa rázne odmieta. Predovšetkým nepodáva spoľahlivých a istých smerníc a ideálov pre výchovu. Po druhé i metódy, ktoré nám ponúka, nezodpovedajú, lebo sú vzaté iba z liečenia chorých alebo mimoriadnych ľudí, a ako autor dôrazne hovorí: „Pedagogika nie je len liečbou chorobných príznakov.“ (Str. 55.) Pedagogicky nevyhovuje ďalej ani preto, že vytrhla z celkového duševného denia len

nejaké dve-tri stránky (aj to pochybne), zdôraznila ich, kým ostatné duševné vlastnosti a činnosti úplne zanedbala.

Tomu, kto pozná už Adlerovu náuku, pozdá sa autorovo ostro odmietavé stanovisko azda uprilišneným, lebo sotva najdeme človeka, ktorý by pri čítaní Adlerových prác aspoň čiastočne s nimi nesúhlasil. Podľa nášho náhľadu, a to pripúšťa aj autor, adlerovská individuálna psychológia priniesla nesporne čosi i do všeobecnej psychológie a aj do pedagogiky, ale len v tej oblasti, z ktorej vyšla: abnormálne, zvláštne a chorobné prípady. Tým, že svoje poznatky odtiaľto generalizovala, postavila sa pred celú sériu otázok veľmi spleťtých, ktoré už nevyriešila, lebo vyriešiť ich svojimi prostriedkami ani nemohla. A na tento nezdar individuálnej psychológie pred otázkami čiste psychologickými a pedagogickými autor veľmi zreteľne a presvedčivo ukazuje prosto tým, že domýšľa jej náhľady do konzekvencií pedagogických. Robí tak veľmi iste a s dobrou pripravenosťou literárnou i metodickou, takže jeho práca o tejto špeciálnej otázke je vynikajúca a zaslúži si pozornosti aj cudzej odbornej literatúry.

A. Weiss-Nägel.

UMĚNÍ NA SLOVENSKU. Odkaz země a lidu. V. Práce z kovu a zlatnictví středověku. Vydává Melantrich v Prahe. 1937. Sošit po 35 korun.

Výstava Starého umenia na Slovensku, ktorá bola v lete tohto roku v Prahe, mala neobyčajný úspech tak u obecnstva, ako i v radoch domácich a zahraničných znalcov. Už pred jej otvorením sme orodovali, aby sa materiál, vystavený v Prahe, previezol i na Slovensko, aby i tí, ktorí nemali možnosť navštíviť výstavu v Prahe, oboznámili sa s umeleckým bohatstvom Slovenska. Ukázalo sa, že z technických príčin tento plán nemožno realizovať.